

ENTRETEIXIR LES CAUSES GRANS I LES PETITES

GERALDINA CÉSPEDES

El Limón, Guatemala, Guatemala

El sistema hegemònic cerca fer-nos mal des de les arrels més profundes del nostre veure, el nostre sentir-pensar i actuar. Una d'aquestes formes d'atrofiar-nos consisteix en la separació dualista que subtilment promou entre les diferents dimensions de la nostra vida. Així, ens ha dut a comprendre de forma fragmentària i separada allò social i personal, els moments alts i els baixos, allò ordinari i allò extraordinari, allò públic i allò privat, allò polític i allò personal, la raó i el cor, les Grans Causes i les petites causes, etc.

Però darrerament està aflorant una *nova consciència* entre les persones i col·lectius, una visió diferent, que qüestiona aquestes separacions i ens convida a viure en una clau més *sapiencial i holística*, des de la que anem aprenent a harmonitzar les suposades paradoxes de la vida, integrant i incloent sàviament allò que el sistema vol que veiem sempre en col·lisió i en conflicte.

Les dècades passades ens hem gastat i desgastat en moltes lluites que, si bé marcades per un alt nivell de radicalitat i coherència, han cuidat poc altres dimensions importants de la vida més lligades a allò minúscul, a la vida quotidiana, a les qüestions *casolanes*. Algunes persones hem conreat valors polítics, públics, del carrer, dels moments alts de la lluita, però ens hem oblidat de conrear valors i pràctiques *d'estar per casa*, per a la vida quotidiana, per a la *vida oculta*, quan gairebé ningú no ens veu ni ens està gravant amb la càmera.

També hem permès que alguns temes i aspectes de la nostra vida siguin cooptats pel sistema, o hem cregut que eren preocupacions *burgeses i personalistes* que ben poc devien importar als que es dedicaven a les Grans Causes, a la transformació de la societat. Aquest oblit avui ens passa factura, i reclama que sapiguem articular i entreteixir en clau alliberadora tots els fils que componen la trama de la vida de les persones, la qual cosa va, des de les preocupacions

més minúscules i íntimes, fins als grans problemes mundials. Es tracta d'aprendre a incloure i a articular totes les dimensions de la vida de les persones, superant la nostra propensió a moure'ns de manera pendular i excloent, passant d'un extrem a l'altre. L'atenció a allò petit i quotidià no implica desentendre'ns de les Grans Causes, ni de la dimensió pública i política; es tracta més aviat de dur les Grans Causes a la casa, a la nostra intimitat, i col·locar les preocupacions domèstiques i íntimes en un marc polític, ja que continua essent vàlid i urgent considerar allò que propugna el moviment feminista des de fa dècades: "allò personal és polític".

Això significa que els processos de canvi personal no constitueixen un estadi separat de la lluita per un canvi sociopolític i un canvi sistèmic. L'afirmació que allò personal és polític vol dir que l'experiència personal no ha de ser vista com una qüestió privada, sinó que és pública perquè està condicionada per factors polítics, socials i religiosos; però també significa que hem de transferir els principis d'equitat, democràcia, justícia, participació, transparència... tant a l'esfera política com a la personal i familiar. És en el microcosmos de la nostra casa on es comprova en què creiem i quin món és el que cerquem.

El compromís amb les Grans Causes es verifica i es concreta en les coses petites i en la vida quotidiana. El món que somiem només vindrà si el comencem a practicar i viure dins de casa, en el nostre lloc de lluita i de feina, i amb les persones amb les que ens trobem cada dia. És allà on tenim l'oportunitat d'assajar un estil de vida alternatiu, on podem practicar la lògica del decreixement i de l'austeritat; la senzillesa de vida, contra la prepotència; la transparència, contra la lògica de l'engany i l'aparença; el compartir i cooperar en comptes de competir; el bé comú i la participació, contra l'interès egoista i la imposició; horitzontalitat i circularitat en les relacions, justícia, igualtat i tendresa.

Per això necessitem inspirar-nos en una mística d'allò minúscul i d'allò amagat que ens ajudi a redescobrir la força revolucionària d'allò petit i dels petits. Contra la lògica megalòmana del sistema, que porta a valorar les coses grans i dels grans d'aquest món i allò que té major visibilitat, s'ha de posar la mirada en allò diminut, en la "lletra petita", en la vida ordinària i a vegades rutinària per reafirmar el poder transformador de les pràctiques petites i quotidianes realitzades pels petits, doncs com afirmava Eduardo Galeano: "Molta gent petita en llocs petits, fent coses petites poden canviar el món".

La resistència al sistema i la recerca d'un món nou es fa cada dia, i té a veure amb ser contrahegemonics i antisistema en allò que mengem, bevem, allò que vestim, la forma com viatgem, en com ens relacionem o gaudim d'una estona d'oci. En els nostres hàbits quotidians i en els senzills gestos que realitzem des que ens llevem fins que ens n'anem al llit, estem prenent partit o per aquest sistema capitalista depredador, o per una societat nova que funcioni d'una manera diferent i s'assenti damunt d'altres valors. Tot l'entramat de les coses petites i quotidianes que realitzem amaga quines són les nostres opcions i a quina mena de societat estem apostant. El nostre estil de vida, els nostres hàbits de consum, allò que usem, com ho usem, com ens transportem, com usem els recursos de la Mare Terra, la forma en què ens alimentem o tenim cura del cos... poden ser avui dia la profecia més creïble, una forma de denúncia i una manera de proclamar sense paraules que creiem en altres valors.

Un dels reptes més forts que tenim els que creiem que "un altre món és possible", és la superació de les incoherències i contradiccions en el nivell de la vida quotidiana i en el cercle de relacions més properes i íntimes (la família, la parella, la comunitat, el petit equip de treball). El sistema jeràrquic piramidal, androcèntric patriarcal i consumista depredador continua dempeus perquè les nostres pràctiques quotidianes el continuen alimentant i reproduint. D'aquí que, la vida quotidiana i els llocs petits que habitem necessitem convertir-los en espais de resistència i lluita amb la mateixa força i convicció amb la que ho fem quan estem en una vaga, en una manifestació o

en una jornada de protesta del poble.

Allà, en el petit racó on transcorre la nostra vida ordinària hem de collar en la mateixa direcció del món que somiem, i practicar la profecia "de portes endins", fent la realitat en accions domèstiques i quotidianes en el món que somiem. Aquesta coherència en la vida quotidiana és molt més difícil de mantenir, i s'ubica en el costat ocult de la vida, d'allò que no es veu ni surt a les notícies, però que té un poder transformador a nivell personal i de la societat, ja que en la mesura en que més persones ens resistim al sistema en qüestions pràctiques i quotidianes, actuarem com formiguetes que treballant silenciosament podem anar sollevant les bases del sistema.

Tot això implica viure una mística d'allò minúscul, llegint la densitat teològica que s'amaga en els moments petits i ordinaris de la vida i exercint des d'allà un profetisme nou en el que, sense abandonar els elements de denúncia i la proposta d'alternatives, compreguem que la profecia és sobretot dur un estil de vida a contracorrent. És a dir, el profeta i la profeta no només cerquen alternatives amb el poble i per al poble, sinó que són persones que viuen de forma alternativa i practiquen en el seu actuar quotidià allò que deia Pau als Romans: *No us acomodeu a aquest món* (Rom 12,2).

Per harmonitzar les Grans Causes amb les petites causes s'ha d'entrenar la mirada, per percebre allò minúscul i aprendre a contemplar allò quotidià de la vida sense abandonar la visió panoràmica, sistèmica, de conjunt, l'horitzó ample. És saber observar tant amb el microscopi com amb el telescopi, per captar tant allò petit i gairebé imperceptible de la nostra vida i el nostre entorn, com allò més gran i evident, connectant allò que s'esdevé a casa i allò que s'esdevé fora de casa, les realitats primàries i les coses elementals de la vida amb les grans lluites. Una mirada holista i no dualista, incloent i no excloent, que sap comptar amb el tot i veu com les diferents dimensions de la vida estan entreteixides. És la forma de mirar de Jesús que sabia captar la realitat en la seva pregona i la seva complexitat, que es fixava en les coses petites i quotidianes i que va anunciar un Regne que va créixer des d'allò petit i els petits. □